

Гончаренко І.М., к.е.н., доц., Сью Цзінюй, магістр
Київський національний університет технологій та дизайну
ПЛАНУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Стаття присвячена розгляду теоретичних засад планування інноваційної діяльності промислових підприємств в умовах сучасної ринкової економіки. В статті визначено роль та місце планування в системі управління інноваційною діяльністю, розкрито його необхідність в інноваційному процесі. В статті також наведено основні принципи планування інноваційної діяльності, надано характеристику основних планів інноваційної діяльності промислових підприємств та визначено передумови ефективності їх реалізації.

Ключові слова: інновація; інноваційна діяльність; інноваційна політика; підприємство; план інноваційної діяльності; принципи інноваційної діяльності.

Гончаренко И.Н., к.э.н., доц., Сью Цзинюй, магистр
Киевский национальный университет технологий и дизайна
ПЛАНИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Аннотация. Статья посвящена рассмотрению теоретических основ планирования инновационной деятельности промышленных предприятий в условиях современной рыночной экономики. В статье определены роль и место планирования в системе управления инновационной деятельностью, раскрыто его необходимость в инновационном процессе. В статье также приведены основные принципы планирования инновационной деятельности промышленных предприятий и определены предпосылки эффективной их реализации.

Ключевые слова: инновация; инновационная деятельность; инновационная политика; предприятие; план инновационной деятельности; принципы инновационной деятельности.

Goncharenko I., Syuj Czzinyuj
Kyiv National University of Technologies and Design
PLANNING INNOVATIVE ACTIVITIES OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

Abstract. The article is devoted to the consideration of theoretical principles of planning innovative activity of industrial enterprises in the conditions of the modern market economy. The article defines the role and place of planning in the management system of innovation activity, discloses its necessity in the innovation process. The article also presents the main principles of planning innovation activities, characterises the main plans of innovative activity of industrial enterprises and determines the prerequisites for their effective implementation.

Keywords: innovation; innovation activity; innovation policy; enterprise; innovation activity plan; innovation activity principles.

Постановка проблеми. В рамках трансформації сучасної ринкової економіки важливою складовою підвищення конкурентоздатності вітчизняних промислових підприємств є ефективне управління їх інноваційною діяльністю.

Таке управління не можливе без здійснення ефективного планування інноваційної діяльності зазначених підприємств з урахуванням результатів сучасних наукових досліджень у цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми планування досліджували такі зарубіжні та вітчизняні вчені, як: В.В. Іванова, Т.Б. Кушнір, О.В. Немцов, А.А. Садеков, Д.С. Сімоненко та ін., які здебільшого звертали увагу на планування як вид діяльності й управлінську функцію. Науково-прикладні аспекти інноваційної діяльності підприємства знайшли відображення у працях таких вітчизняних вчених як: М.П. Войнаренко, Б.М. Данилишина, О.І. Дацій, М.П. Денисенко, І.О. Драгана, В.О. Онищенко,

С.М. Ілляшенко, А.А. Мазаракі, В.Ю. Припотень та ін., а також у іноземних авторів: П. Друкера, М. Портера, Б. Санто, Е. Харгадона та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Вивчення проблем комплексності розробки та реалізації планів інноваційної діяльності, забезпечення їх успішної реалізації.

Мета статті. Основною метою дослідження є аналіз теоретичних засад та принципів здійснення ефективного планування інноваційної діяльності промислових підприємств, а також окремих видів планів інноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Ще в кінці XVIII століття один із засновників економічної теорії Адам Сміт в своїй роботі «Дослідження про природу і причини багатства народів» відзначав роль технологічних нововведень, тобто інновацій, у забезпеченні зростання продуктивності праці [1].

На рівні типового сучасного виробничого підприємства управління інноваціями – це один із основних напрямів стратегічного управління, що здійснюється на вищому рівні організації. Він утворює комплекс правил, принципів, норм, методів, ціннісних орієнтирів, організаційних форм, зв'язків і економічних відносин. Механізм керуючого впливу охоплює збирання, аналіз (опрацювання) і передачу необхідної інформації та ухвалення необхідних рішень.

Управління інноваціями має скоординувати і узгоджувати функціонування та взаємодію як внутрішніх, так і зовнішніх елементів інноваційного процесу, створити певну узгодженість роботи.

Управління інноваціями промислового підприємства передбачає:

- розробку планів інноваційної діяльності;
- здійснення єдиної інноваційної політики, координацію діяльності всіх підрозділів у цій сфері;
- забезпечення фінансами і матеріальними ресурсами програм інноваційної діяльності;
- забезпечення кваліфікованим персоналом та формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі [2, с. 28];
- створення або участь в діяльності інноваційних структур (інноваційних бізнес-інкубаторах, інноваційних центрах, наукових та технологічних парках тощо);
- розробка і реалізація конкретних інноваційних проектів.

Таким чином, планування є однією з основних складових системи управління інноваційною діяльністю будь-якого підприємства.

Планування інновацій на практиці є процесом формування плану здійснення інноваційної діяльності в цілому на підприємстві, а також впровадження у виробництво конкретних нововведень (в рамках реалізації окремих інноваційних програм і проектів).

Планування інновацій – це система розрахунків, направлена на вибір і обґрунтування цілей розвитку підприємства, на визначення розміру інвестицій і підготовку рішень, необхідних для їх досягнення. Планувати можливо не лише реалізацію діяльності інновацій (тактику інновацій), але і стратегію відношення до інновацій, тобто інноваційну стратегію [3].

Як елемент системи інноваційного менеджменту планування інноваційної діяльності представляє собою відносно самостійну підсистему, яка охоплює сукупність спеціальних інструментів, правил, структурних органів, інформаційних потоків і процесів, спрямованих на підготовку і виконання відповідних планів [4, с. 315].

Американський вчений-економіст, один із найвпливовіших теоретиків менеджменту ХХ століття Питер Ф. Друкер зазначав, що підприємці повинні навчитись *цілеспрямовано* займатись інноваційною діяльністю, тобто планувати і організовувати її таким чином, щоб результати такої діяльності ставали і прогнозованими і досяжними [5, с. 61].

Необхідність планування в інноваційному процесі полягає у тому, що проведення планових розрахунків забезпечує деталізацію цілей інноваційної діяльності, доведення їх до окремих структурних підрозділів і виконавців, визначення складу необхідних ресурсів, узгодження черговості та строків реалізації проектів, програм та окремих робіт, установлених на певний період.

Планування полягає в обґрунтуванні основних напрямів і пропорцій інноваційної діяльності відповідно до прийнятих прогнозів і цілей розвитку, можливостей ресурсного забезпечення, інноваційного потенціалу організації, попиту на ринку. Функція планування охоплює весь комплекс заходів – від розроблення планових завдань в інноваційному процесі до впровадження їх у практику [6].

При плануванні інноваційної діяльності важливо розуміти основні принципи підготовки таких планів (підстави для їх обґрунтованості та адекватності). Саме обґрунтованість і адекватність зможе забезпечити успішну реалізацію будь-яких планів і відрізнятиме їх від звичайних малообґрунтованих «побажань і мрій».

Основними принципами планування інноваційної діяльності визначають:

- 1) принцип наукової обґрунтованості інновацій та оптимальності планових рішень;
- 2) принцип забезпечення перспективного характеру (домінування стратегічних аспектів);
- 3) програмно-цільовий принцип;
- 4) принцип комплексності планування;
- 5) принцип неперервності;
- 6) принцип гнучкості та еластичності ;
- 7) принцип комплексності [7, с. 85];
- 8) орієнтація на потреби ринку;
- 9) інформаційна забезпеченість.

В процесі інноваційного планування складаються різноманітні плани та програми в залежності від цілей та можливостей підприємств, пріоритетного відношення їх керівництва до питань інноваційного розвитку.

Виділяють наступні види планів інноваційної діяльності:

- 1) стратегічний план (затверджується на період 5–10 років);
- 2) середньостроковий (тактичний) план (на період 1–5 років);
- 3) короткостроковий (поточний) план (на період до одного року);
- 4) інноваційна програма.

Стратегічний план - визначає цілі, яких необхідно досягти у плановому періоді (5-10 років) щодо освоєння нових видів продукції, завоювання нових ринків чи збільшення частки на старих; напрями науково-технічних досліджень і розробок, спрямованих на залучення масштабних інновацій, пов'язаних зі зміною технології, організаційними змінами тощо. Описує механізми розподілу повноважень і регламентує взаємовідносини структурних підрозділів при здійсненні інноваційної діяльності, визначає механізм мотивації працівників.

Середньостроковий (тактичний) план – визначає розвиток підприємства в рамках конкретних інноваційних проектів, реалізацію яких задумано здійснити у вказаний термін (1–5 років), конкретизує завдання відповідних служб, задіяних у реалізації проектів. Більша увага у ньому приділяється продуктовим та невеликим організаційним інноваціям.

Короткостроковий (поточний) план – розробляється на період до одного року та визначає реалізацію середніх й незначні інновації, які часто стосуються лише окремих співробітників.

Інноваційна програма – розробляється для здійснення цільових перетворень у внутрішньому середовищі підприємства, визначає конкретні дії і терміни виконання (за підрозділами і виконавцями) [8, с. 175–176].

Передумовами успішності реалізації вказаних планів інноваційної діяльності промислового підприємства є ефективна робота при цьому всіх підсистем управління інноваційної діяльності: об'єктивний комплексний аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства; координація діяльності всіх підрозділів підприємства; достатнє фінансове, матеріально-технічне та кадрове забезпечення планів інноваційної діяльності; формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі тощо).

Висновки. Ефективна реалізація інноваційною політики промислового підприємства можлива лише в рамках здійснення цілеспрямованої, системної і планової інноваційної діяльності такого підприємства за умов достатнього фінансового та ресурсного забезпечення такої діяльності.

Лише скоординована, планована та ресурснозабезпечена інноваційна політики промислового підприємства дозволить забезпечити підвищення його конкурентоздатності та конкурентоспроможності в умовах сучасної ринкової економіки.

Список використаної літератури

1. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А. Смит. – М.: Эксмо, 2007. – 960 с.
2. Замкова Н. Л. Управління інноваціями: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей / Н. Л. Замкова, В. В. Боковець. – Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – 244 с.
3. Кучко Е. Е. Планирование и прогнозирование инновационной деятельности: стратегии и методы / Е. Е. Кучко // Философия и социальные науки: научный журнал. – 2009. – № 1/2. – С. 43–48.
4. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: навч. посібник / Н. В. Краснокутська. – К.: КНЕУ, 2003. – 504 с.
5. Друкер П. Ф. Бизнес и инновации / Питер Ф. Друкер; перевод с англ. – М.: ООО “И.Д. Вильямс”, 2009. – 432 с.
6. Недбалюк О. П. Планування інноваційної діяльності підприємств / О. П. Недбалюк, В. А. Урбанович // Економіка і суспільство. – 2017. – № 12. – С. 310–314.
7. Мухамедьяров А. М. Инновационный менеджмент: учебное пособие / А. М. Мухамедьяров. – 2-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 137 с.
8. Захарченко В. І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки: навч. посібник / В. І. Захарченко, Н. М. Корсікова, М. М. Меркулов. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.